

Mogelijke maatregelen ter vermindering van het restafval

Inhoud

1.	Korte geschiedenis	4
1.1	Afvalbeleid van Leidschendam-Voorburg	4
1.1.1	Grip op grondstoffen – Het Nieuwe Inzamelen (HNI)	4
1.1.2	Het Nieuwe Inzamelen 2.0	4
1.1.3	Overige maatregelen	5
1.2	Ontwikkelingen 2023-2024	5
1.2.1	Bewonersavonden	5
1.2.2	Afvalenquête	5
1.3	VANG-norm	6
1.3.1	VANG-norm in Leidschendam-Voorburg	7
2.	Kosten afvalinzameling en -verwerking	8
2.1	Kosten afvalinzameling en -verwerking	8
2.2.	Opbrengsten grondstoffen	8
2.3	Afvalkosten in relatie tot afvalstoffenheffing	9
2.4	CO ₂ en afvalverwerking	9
3.	Ruimte voor vermindering kilo's restafval	10
4.	Verminderen afval en verhogen circulariteit	11
5.	Maatregelen ter beperking van restafval	12
5.1	Scheiden GFT in de hoogbouw	12
5.1.1	Kleinere openingen van de ondergrondse containers	12
5.1.2	Plaatsing van Gft-containers bij hoogbouw – op verzoek	12
5.1.3	Stimuleren GFT-bakjes	12
5.2	Inzameling oud papier	13
5.3	Kledinginzameling bij clubs	13
5.4	Afval en onderwijs	13
5.4.1	Afval scheiden op scholen	13
5.4.2	Afvalonderwijs	14
5.5	Luierafval	14
5.5.1	Wasbare luiers	14
5.5.2	Luierverwerking	14
5.6	Kleine apparaten/ KCA	14
5.7	Matrassen	15
5.8	Repair-café	15
5.9	Spullenbak	16
5.10	Betalen voor halen	16
5.11	Aanpassen frequentie inzameling	16

6.	Mogelijke beleidswijziging(en) ter beperking van restafval	17
6.1	Het Nieuwe Inzamelen – restafval op afstand	17
	Advies van het college	18
6.2	Restafvaltarief	18
6.2.1	Ervaringen in andere gemeenten	19
6.2.2	Restafvaltarief in de regio.....	19
6.2.3	Restafvaltarief binnen Avalex-gebied	19
	Advies van het college	20
6.3	Gemeente brede nascheiding.....	20
6.3.1	PMD-inzameling	20
6.3.2	Nascheiding bij andere Avalex-gemeenten en positie HVC.....	20
6.3.3	Mogelijke nascheiding bij de laagbouw	21
	Advies van het college	21
7.	Overzicht maatregelen	22
8.	Vervolg	23

1. Korte geschiedenis

1.1 Afvalbeleid van Leidschendam-Voorburg

De raad bepaalt het afvalbeleid in de gemeente, (extra) maatregelen die ten dienste staan van dit afvalbeleid kunnen worden genomen/ geïnitieerd door het college van B&W.

Eenmaal vastgesteld voert Avalex het afvalbeleid uit.

1.1.1 Grip op grondstoffen – Het Nieuwe Inzamelen (HNI)

Om het aantal kilo's restafval naar beneden te krijgen, heeft de gemeenteraad op 13 oktober 2015 besloten tot de invoering van Het Nieuwe Inzamelen (HNI) als onderdeel van het bredere Avalex-beleid 'Grip op Grondstoffen' (raadsvoorstel 1357186).

Idee hierachter was om de inzameling van restafval bij de laagbouw (grondgebonden woningen met tuin/ achterom) voortaan via ondergrondse containers in de buurt/ straat te laten verlopen en oud papier, PMD en GFT via mini-containers in de tuin. Mensen zouden, als ze het restafval verder weg moeten brengen, beter scheiden omdat dat scheelt in frequentie van wegbrengen en het gewicht. In 2017 is gestart met de implementatie van HNI in de wijk Voorburg-Midden.

1.1.2 Het Nieuwe Inzamelen 2.0

De weerstand in de gemeente tegen het beleid (dat leidde tot een vermindering van het ervaren serviceniveau) van 'restafval op afstand' leidde tot een aanpassing, zowel in de samenwerking met Avalex als in het gemeentelijk afvalbeleid.

Niet langer bepaalde Avalex het beleid voor alle gemeenten, sindsdien schept Avalex kaders en levert diensten ten behoeve van het afvalbeleid zoals dat door de gemeente zelf wordt vormgegeven. Deze wijziging in dienstverlening door Avalex werd mede mogelijk gemaakt door de invoering van de Producten- en Dienstencatalogus (PDC) op basis waarvan alle gemeenten zelf kunnen bepalen welke diensten zij afnemen, naast de standaarddiensten (van afvalinzameling) die voortkomen uit de gedwongen winkelnering bij Avalex voor afvalinzameling.

Avalex schept kaders

Avalex schept kaders voor het afvalbeleid door diensten aan te bieden die ten dienste staan van een bepaald beleid. Gedacht moet hierbij worden aan de mogelijkheid voor gemeenten om te kiezen tussen inzameling via mini-containers, ondergrondse containers of een combinatie daarvan.

Ook een keuze voor bijvoorbeeld het restafvaltarief (ook wel bekend als diftar) door de gemeente Midden-Delfland per 1 januari 2026 wordt ondersteund door Avalex door deze specifieke dienst/ wijze van inzameling aan te bieden via de PDC. Gemeenten kunnen vervolgens zelf kiezen deze dienst wel of niet af te nemen.

Gemeente bepaalt beleid

De gemeente bepaalt het beleid en dit heeft ertoe geleid dat de gemeenteraad eind 2018 een gewijzigd beleid heeft vastgesteld met raadsvoorstel 709 Aanpak afvalsituatie waarin onder meer is besloten tot het temperen van HNI tot de uitkomsten van de participatie per wijk bekend waren. Via wijkbijeenkomsten en een afvalenquête in 2019 is vervolgens gekozen voor de uitrol van PMD-containers bij de laagbouw en tegelijkertijd de instandhouding van mini-containers voor restafval, GFT en oud papier.

De PMD-inzameling bij de laagbouw is bijzonder succesvol. Het aandeel PMD in het restafval neemt jaarlijks af en de afkeur van de ladingen PMD opgehaald bij de laagbouw is minimaal (< 5%). Met de keuze voor een nieuwe afvalverwerker, HVC, werd nascheiding ook een optie. Hierop is nascheiding bij de hoogbouw ingevoerd.

1.1.3 Overige maatregelen

Andere maatregelen die in de jaren sinds 2018 zijn genomen met als doel het aantal kilo's restafval te verminderen zijn:

- a. Meer communicatie over waarom afval scheiden en hoe (wat hoort waar);
- b. Invoering van de ja/ja sticker voor reclaimedrukwerk op initiatief van de raad;
- c. Uitrol van gft-mandjes bij (delen) van de hoogbouw waar ondergrondse gft-containers zijn geplaatst.

1.2 Ontwikkelingen 2023-2024

1.2.1 Bewonersavonden

Afvalbeleid leeft in de gemeente en dat is niet vreemd. Iedereen heeft ermee te maken en het is nauw verweven met de privésfeer van de inwoners. Het is daarom van groot belang om van de inwoners te horen wat hun wensen en/of suggesties zijn voor het afvalbeleid.

Hiervoor heeft de gemeente eind 2023 vijf bewonersavonden georganiseerd in de drie kernen van de gemeente. Voorafgaand aan deze bewonersavonden is een uitgebreide folder verstuurd aan alle woonadressen in de gemeente.

In de folder is uiteengezet waarom afval scheiden van belang is, welke kosten bespaard kunnen worden door afval scheiden en welke stromen in welke container moeten. En in welke niet, om de afkeur van ladingen grondstoffen te verminderen.

Tijdens de bewonersavonden zijn vragen en suggesties van inwoners opgehaald. De raad is geïnformeerd over de uitkomsten van deze avonden via de raadsbrief 3665 Informeren middels 2^e halfjaarrapportage 2023 afvalbeleid en -uitvoering.

1.2.2 Afvalenquête

Na de bewonersavonden over het afvalbeleid in 2023, heeft de gemeente in maart van dit jaar een enquête uitgezet. Iets meer dan 500 inwoners hebben de enquête deels of geheel ingevuld.

In de enquête is onder meer gevraagd naar de meningen over het huidige afvalbeleid. Ook is gevraagd naar de mening over mogelijke aanpassingen op dit afvalbeleid. Hierbij is voor de volledigheid genoemd welke gevolgen een aanpassing heeft voor de afvalstoffenheffing. Een verhoging van de service (een langere zomerroute voor GFT, een vaste grofvuil dag) brengt extra kosten met zich mee en dit leidt tot een stijging van de afvalstoffenheffing.

De belangrijkste uitkomsten uit de enquête;

- I. Van de respondenten geeft 77% aan dat zij afvalscheiding redelijk tot heel belangrijk vinden. Dit percentage komt overeen met de resultaten van het tweejaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek dat in opdracht van Avalex wordt uitgevoerd in de gemeente.
- II. Uit de gemeentelijke enquête blijkt dat er iets meer steun is voor nascheiding (43%) dan voor bronscheiding (42%).

- III. Van de mensen die aangaven afvalscheiding niet belangrijk te vinden, zei een deel (60 respondenten) dat gescheiden afval niet wordt gerecycled of toch weer bij elkaar terecht komt. Dit soort reacties geven het college goed inzicht op de vraag hoe beter en anders gecommuniceerd kan worden over het afvalbeleid.
- IV. Meer dan de helft van de respondenten (59%) is ontevreden over het huidige afvalbeleid of hoe hier mee om wordt gegaan. Redenen die hiervoor vaak gegeven worden zijn:
- Regels worden door mede-inwoners niet goed nageleefd, gevolg is te veel dumpingen;
 - Te veel aparte stromen om te scheiden (ruimtegebrek in huis of tuin);
 - Waarom doen alle gemeenten het anders?
 - Waarom dezelfde kosten voor appartementen/ woningen?
 - Frequentie van ophalen is te laag of te weinig containers.

In de enquête is ook gekeken naar andere maatregelen ter aanpassing van het bestaande afvalbeleid. Van de respondenten wil 63% van de inwoners niet meer betalen om minder te hoeven scheiden. Wetende dat minder scheiden én duurder is (want meer verbrandingskosten en verbrandingsheffing) én minder opbrengsten uit verkoop materialen, is minder scheiden geen optie omdat dit een directe invloed heeft op de afvalstoffenheffing. Ook is het minder scheiden niet in lijn met de duurzaamheidsambities van de gemeente.

Voor wat betreft andere maatregelen die zijn genoemd in de enquête geldt:

Voorgestelde maatregel	Voorstanders	Neutraal	Tegenstanders	Weet niet
Gedifferentieerd tarief voor restafval	13%	11%	72%	4%
Verlenging van de zomerroute GFT	33%	-	61%	6%
Vaste ophaaldag grofvuil	20%	9%	67%	4%
Combinatie van vaste ophaaldag en afspraak	8%	-	85%	7%
	Bronscheiding	Neutraal	Nascheiding	Weet niet
Bron of nascheiding	42%	6%	43%	9%

Tabel 1: Uitkomsten afvalenquête 2024 (Bron: Gemeente Leidschendam-Voorburg)

1.3 VANG-norm

In het beleid was en is de VANG-norm een belangrijke prestatie-indicator. Deze norm is in 2015 geïntroduceerd. VANG staat voor Van Afval Naar Grondstof. Doel is om het aantal kilo's restafval per inwoner naar beneden te brengen tot 100 kilo per persoon/ per jaar in 2020 en tegelijkertijd te komen tot afvalscheiding van 75%. Met andere woorden, 75% van het afval van inwoners moet worden ingezameld als grondstof zodat dit kan worden ingezet voor de productie van nieuwe materialen. Met het aannemen van het afvalbeleid Grip op Grondstoffen op 13 oktober 2015 heeft de gemeente de VANG-doelstelling onderschreven (raadsvoorstel 1357186). Dit is door het college nogmaals onderschreven in 2022.

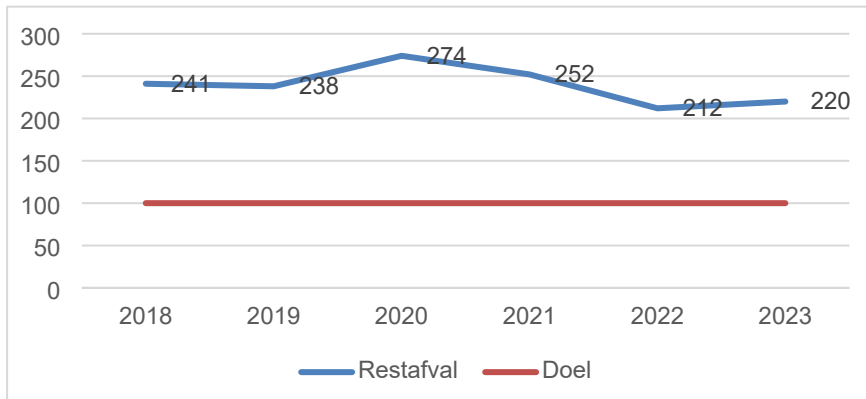
Landelijk wordt tot huishoudelijk restafval gerekend: fijn huishoudelijk restafval, grofvuil (= grof huishoudelijk restafval) en bouw- en sloopafval.

De ervaringen laten zien dat deze doelstelling lastiger te behalen is naarmate een gemeente meer hoogbouw woningen heeft. Dit is het gevolg van:

- Minder ruimte voor scheiding van grondstoffen (papier, PMD) binnenshuis;
- Weggooien in ondergrondse containers zorgt voor anonimiteit waardoor sprake is van minder controle (door bijvoorbeeld de afvalinzamelaar).

1.3.1 VANG-norm in Leidschendam-Voorburg

Het aantal kilo's restafval in de gemeente laat de volgende ontwikkeling zien.

Grafiek 1: Hoeveelheid restafval (klein huishoudelijk afval, grofvuil en bouw- en sloopafval) gemeente-breed en per inwoner (Bron: Avalex)

De piek, op 274 kilo per persoon, kan toegeschreven worden aan de coronacrisis toen veel mensen thuis werkten en er thuis meer afval werd gemaakt. De scherpe daling in 2022 kwam tot stand toen de lockdown eind 2021/ begin 2022 ten einde kwam. Die daling is echter in 2023 omgezet in een stijging van 3,7% daar waar een daling noodzakelijk is om dichterbij het uiteindelijke doel van 100 kilogram per inwoner/ per jaar te komen.

De resultaten in 2024 laten, tot en met augustus 2024, een verdere stijging van het restafval zien. Tot en met augustus is per inwoner 151 kilo restafval opgehaald. Als deze trend zich doorzet, betekent dat een totaal aantal kilo's restafval van 226 kilo per inwoner over heel 2024. Een stijging van 2,7% in verhouding met 2023. Een duidelijke oorzaak is hiervoor niet aanwezig. De daling van het scheidingspercentage (van -0,2%) kan de stijging maar voor een deel verklaren.

2. Kosten afvalinzameling en -verwerking

De bovenstaande enquête maakt duidelijk dat inwoners enerzijds niet tevreden zijn met het huidige beleid, maar tegelijkertijd is er ook geen duidelijke meerderheid te vinden voor één van de voorgestelde maatregelen.

Ondanks dit, is wel duidelijk dat maatregelen noodzakelijk zijn om het restafval (snel) te verminderen om de stijging van de afvalkosten te temperen en de duurzaamheidsambities te halen.

2.1 Kosten afvalinzameling en -verwerking

De kosten voor afval vallen uiteen in drie componenten:

A. Kosten afvalinzameling

Deze kosten worden door Avalex gemaakt voor het rijden van de routes om afval en grondstoffen op te halen, het openhouden van de milieustraten, het verwijderen van niet-aangemeld grofvuil of bijplaatsingen en de KCA-route.

Voor de inzameling van bijplaatsingen en dumpingen, maakt de gemeente ook kosten voor de inzet van de medewerkers van de Binnenbaan. Deze kosten worden ook meegenomen in de afvalstoffenheffing (zie 2.3).

B. Kosten afvalverwerking

Deze kosten worden door Avalex, als onderdeel van de deelnemersbijdrage geïnd bij de gemeente maar worden betaald aan de afvalverwerkers. HVC is als verwerker van het restafval, grofvuil en gft de grootste verwerker van het afval uit Leidschendam-Voorburg. Maar er zijn ook kleine verwerkers, bijvoorbeeld voor klein-chemisch afval, en verschillende stromen die via de milieustraat worden ingezameld (autobanden, hard kunststof, bouwafval).

De overslagkosten van het restafval naar containers voor het vervoer over water naar de afvalverbranding vallen ook onder de kosten voor afvalverwerking.

C. Verbrandingsheffing

De rijksoverheid heft een verbrandingsheffing per ton op het afval dat verbrand wordt. Deze heffing wordt betaald door de verwerker maar doorberekend aan de inzamelaar en gemeente.

De heffing wordt jaarlijks verhoogd. De verhoging in 2024 was 8,9% (van € 35,70 per ton naar € 39,23 per ton). Naar verwachting stijgt hierdoor de verbrandingsheffing van € 604.365 naar € 689.545. Hierbij is wel rekening gehouden met de verwachte stijging van het restafval in 2024 op basis van cijfers tot en met augustus 2024.

Uit bovenstaande blijkt dat voornamelijk componenten B en C dalen als er minder restafval wordt geproduceerd. Bij meer restafval stijgen deze componenten.

2.2. Opbrengsten grondstoffen

Veel grondstoffen die gescheiden worden ingezameld, kunnen worden verkocht. Dit geldt voor glas, oud papier, textiel, PMD. Maar ook voor enkele stromen die via de milieustraat worden ingeleverd zoals metaal en (onbewerkt) hout.

De opbrengsten voor deze stromen worden bepaald op de wereldmarkt en de prijzen schommelen dan ook van dag tot dag. Hierdoor is het niet mogelijk om van tevoren een bepaalde opbrengst te garanderen. Wat echter wel duidelijk is, is dat deze grondstoffen meer opleveren (en minder kosten) als ze niet in het restafval terecht komen.

2.3 Afvalkosten in relatie tot afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing die de gemeente oplegt aan inwoners om bovenstaande kosten te dekken, is opgebouwd uit meerdere kostencomponenten.

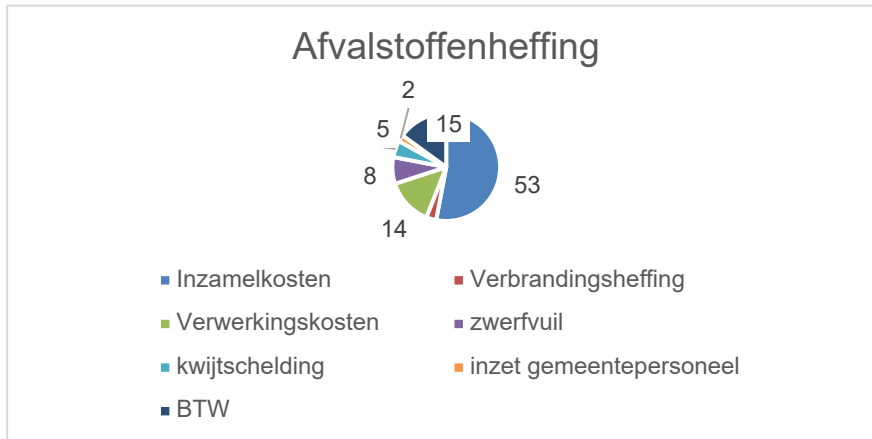

Diagram 1: Opbouw afvalstoffenheffing Leidschendam-Voorburg (Bron: Gemeente Leidschendam-Voorburg)

Iets meer dan de helft (53%) is ter dekking van de inzamelkosten die door Avalex gemaakt worden. Deze kosten wijzigen niet substantieel als meer restafval wordt gescheiden en bij één van de grondstoffenstromen terecht komen. Het rijden van een route met restafvalcontainers is immers even duur als het rijden van een route met gft-containers.

De verwerkingskosten (14%) en de verbrandingsheffing (3%) worden wel beïnvloed door de hoeveelheid restafval die wordt weggegooid in de gemeente.

De overige elementen worden niet direct beïnvloed door een vermindering van het restafval. Wel hebben inwoners zelf een directe invloed op de kosten voor zwerfvuil. Bijvoorbeeld door geen spullen meer bij te plaatsen bij ondergrondse containers. Deze spullen worden opgeruimd door De Binnenbaan. Die kosten zitten verwerkt in de totale kosten voor zwerfvuil.

2.4 CO₂ en afvalverwerking

In de Klimaatwet is voor 2030 een doel vastgelegd voor de CO₂ uitstoot in ons land. In verhouding met 1990 moet in 2030 de CO₂ uitstoot met 55% zijn verlaagd. Op dit moment (2022) is de uitstoot 34% lager dan in 1990 (Bron: HVC).

In Nederland is gekozen voor een hybride-systeem om de CO₂ uitstoot te verminderen. Enerzijds een CO₂ heffing waarbij de prijs vaststaat en daarnaast een emissie-handelsysteem waarbij de hoeveelheid CO₂ een gegeven is en de markt via het handelsysteem de prijs bepaalt.

Een indicatie voor de kosten van deze CO₂-heffing voor de gemeente is dat de kosten per ton restafval in 2028 tussen de € 15 en € 25 euro zullen liggen. Met de huidige aantallen tonnen restafval zou dat voor de gemeente een extra kostenpost van € 247.000 tot € 413.000 betekenen.

Om de CO₂ te verminderen, kan gewerkt worden aan afvang van CO₂. Dat is beter voor het milieu maar de kosten voor een afvanginstallatie zijn hoog en zullen voor hogere verwerkingskosten zorgen. De

snelste, en goedkoopste, manier op de CO₂ heffing te beperken is dan ook een vermindering van het restafval in de gemeente. Dit kan door afvalpreventie en door een betere scheiding van de grondstoffen.

3. Ruimte voor vermindering kilo's restafval

Jaarlijks laat Avalex op verzoek van de gemeente een afvalsorteeranalyse uitvoeren. Bij deze analyse worden restafvalcontainers (ondergrondse containers, verzamelcontainers en mini-containers) gelegeerd en wordt uitgezocht wat er in de containers zit.

Via raadsbrief 3918 Informeren middels 1^e halfjaarrapportage 2024 afvalbeleid en -uitvoering is de raad geïnformeerd over de uitslagen van de laatste afvalsorteeranalyse in de gemeente.

Uit deze afvalsorteeranalyse blijkt ook dat er nog genoeg ruimte is om, relatief gemakkelijk, het restafval serieus te verminderen.

Uit de 182 kilo *fijn huishoudelijk restafval* is ongeveer 136 kilo oneigenlijk restafval. Met andere woorden, dit afval had eigenlijk in een andere container moeten, zoals GFT, oud papier of PMD of bij de milieustraat als metaal, hard kunststof of hout.

Kijkende naar de 'makkelijk te scheiden stromen' waar mensen niet voor naar de milieustraat hoeven, verschillen de percentages per woningtype/ containertype. Gemiddelden over de gemeente laten de volgende verdeling zien:

Grondstof	In percentages	In kilo's
GFT		
• Tuinafval	2,8%	5,1
• Keukenafval	33,5%	61
• Organische zeeffractie	3,9%	7,1
PMD	8,8%	16
Oud papier	8,7%	15,8
Textiel	3,7 %	6,7
Glas	5,0%	9,1
Totaal	66,4%	120,8

Tabel 2: Uitkomsten afvalsorteeranalyse Leidschendam-Voorburg 2024 (Bron: Eureco)

4. Verminderen afval en verhogen circulariteit

Voor het verminderen van het restafval en het vergroten van de circulariteit van grondstoffen en producten is de zogenaamde R-ladder in het leven geroepen.

Maatregel	Voorbeeld	Rol gemeente?
Refuse & Rethink <i>Weigeren/ bezinnen</i>	Geen plastic tasjes meer aannemen/ duurzame tas meenemen en gebruiken Minder kopen	Beperkte rol: stimulering via communicatie Geen rol voor de overheid
Reduce <i>Verminderen</i>	Boterhamzakjes vervangen door een duurzame broodtrommel Minder verpakkingen gebruiken	Beperkte rol: stimulering via communicatie Via pilot mogelijke invloed op bepaalde stromen Beperkte rol voor de overheid Rol voor de industrie
Re-use <i>Hergebruik</i>	Producten hergebruiken of bijvoorbeeld lenen van familie/ vrienden in plaats van kopen Gebruik van Kringloopwinkels	Beperkte rol: stimulering via communicatie Communicatie via Avalex of op milieustraat
Repair/ recover <i>Repareren</i>	Laten repareren van producten	Mogelijk beschikbaar stellen van ruimte voor een non-profit repair-café (vb. Delft)
Recycling <i>Recycling</i>	Verwerken en hergebruiken van grondstoffen Bijv. zelf compost maken in de tuin of met de buurt	Grote rol via inzamelaar Gemeente kan inwoners compostbakken voor in de tuin aanbieden
Recover <i>Terugwinnen</i>	Inzetten van restafval voor winnen restwarmte ter verwarming van huizen	Rol ligt bij verwerker van het restafval (HVC)

Tabel 3: R-ladder met voorbeelden en rol gemeente

5. Maatregelen ter beperking van restafval

Het college heeft een aantal maatregelen geïdentificeerd die nog ingezet kunnen worden om het restafval te verminderen. De maatregelen passen binnen het bestaande afvalbeleid waardoor het college, als dagelijks bestuur van de gemeente, deze maatregelen zonder raadsbesluit op kan laten nemen in de DVO met Avalex.

Enkele maatregelen kunnen zonder al te grote financiële consequenties worden ingevoerd. Andere maatregelen vragen echter om aanvangsinvesteringen of langere aanloop-/ inwerkperiode. Het college acht het echter van belang om in dit laatste geval, voordat zij hiertoe opdracht geeft, deze maatregelen met de raad te bespreken om het draagvlak te toetsen en/of te creëren.

5.1 Scheiden GFT in de hoogbouw

Op verschillende plaatsen in de gemeente staan ondergrondse gft-containers voor inwoners van hoogbouw en grondgebonden woningen zonder tuin. Avalex ziet in deze containers veel vervuiling doordat mensen restafval in deze containers gooien. Hierdoor kunnen deze ladingen niet meer verwerkt worden tot compost en gaan in veel gevallen alsnog de verbrandingsoven in.

Het college ziet twee mogelijke oplossingen voor deze problematiek.

5.1.1 Kleinere openingen van de ondergrondse containers

Door het aanbrengen van kleinere openingen is er geen ruimte om restafvalzakken bij het GFT te gooien. De kans op vervuiling neemt hiermee aanzienlijk af. Deze maatregel kan dus helpen bij het tegengaan van afkeur van ladingen (die vervolgens meetellen als restafval).

5.1.2 Plaatsing van Gft-containers bij hoogbouw – op verzoek

In de gemeente staan niet veel Gft-containers bij de hoogbouw, vanwege de bovenstaande problematiek van vervuiling.

De gemeente kan, via VvE's en woningbouwverenigingen, inwoners aanschrijven om te kijken of zij vrijwillig deel willen nemen aan GFT-inzameling in hun flatgebouw.

Zo ja, ontvangen zij een (aparte) pas waarmee zij gft-containers kunnen openen. De gft-containers staan in (betonnen) cocons. Dit heeft als voordeel dat deze containers geleegd kunnen worden via de route voor mini-containers. Ook hoeven er dan geen grote ondergrondse containers te hoeven worden ingegraven. Dit laatste vergt een behoorlijke aanvangsinvestering. De cocons met mini-containers zijn goedkoper en sneller te plaatsen.

Deze pilot vindt plaats op vrijwillige basis. Hierdoor is de kans op succes groter. Het is nog niet duidelijk hoeveel inwoners mee willen doen. De resultaten zijn dus op voorhand niet bekend.

5.1.3 Stimuleren GFT-bakjes

Het gebruik van GFT-bakjes zorgt ervoor dat veel keukenafval bij het GFT-afval belandt en niet bij het restafval, zoals nu het geval is. Deze GFT-bakjes worden op bepaalde momenten, bijvoorbeeld tijdens bewonersavonden, uitgedeeld aan inwoners.

5.2 Inzameling oud papier

De inzameling van oud papier verloopt in de gemeente op drie manieren:

1. Bij de laagbouw via mini-containers
2. Bij de hoogbouw via verzamel- of ondergrondse containers
3. Via verenigingen

Ondanks dat blijft er nog steeds per persoon 15,8 kilo aan papier in het restafval achter. Het aantal kilo's oud papier in het restafval is wel gedaald sinds 2018 toen er nog 24 kilo oud papier in het restafval zat. In 2022 zat zelfs nog 28,8 kilo papier in het restafval. De invoering van de ja/ja-sticker heeft een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van deze daling.

De inzameling van papier via verenigingen verloopt goed maar is duur voor de gemeente. Zo ontvangt de gemeente geen opbrengsten voor het ingezamelde oud papier, deze gaan naar Renewi die het oud papier ophaalt bij verenigingen.

Dit is zo ingericht omdat Renewi een weeg-arm in de inzamelwagens heeft. Het bepalen van het aantal kilo's is nodig vanwege de opzet van de subsidieregeling. De bijdrage die deelnemende verenigingen ontvangen is afhankelijk van het aantal kilo's oud papier die worden ingezameld. Daarnaast is er een stimulerings-component in de regeling waardoor de verenigingen die de grootste stijging (in vergelijking met het vorig jaar) in kilo's laten zien een extra bonus ontvangen.

De uitvoering van de subsidieregeling kost ook relatief veel inzet van de gemeentelijke organisatie. Het college gaat daarom samen met Avalex en de deelnemende verenigingen in gesprek over een nieuwe subsidieregeling die het genereren van inkomsten bij verenigingen door inzameling van papier in stand houdt, maar waarbij de opbrengsten van het ingezamelde papier ten goede komen aan de gemeente en de inwoners. De uitkomsten hiervan worden vastgelegd in een nieuwe regeling die ter besluitvorming wordt aangeboden aan de raad.

5.3 Kledinginzameling bij clubs

In het verlengde van inzameling van oud papier bij verenigingen, wil het college onderzoeken of er animo is bij sportverenigingen om kledingcontainers te plaatsen op hun eigen grond. Het moet dan vooral gaan om kleding die nog bruikbaar is.

5.4 Afval en onderwijs

5.4.1 Afval scheiden op scholen

Sinds 2022 is het wettelijk mogelijk dat publieke organisaties, zoals Avalex, afval mogen inzamelen bij scholen en maatschappelijke organisaties. Nu wordt het afval van de scholen nog opgehaald door commerciële bedrijven en wordt het afval minder goed gescheiden.

Vanuit de gedachte 'jong geleerd, is oud gedaan' is het van belang dat op scholen het afval goed wordt gescheiden.

Het college gaat met de scholen in de gemeente in gesprek over het afvalophalen op scholen door Avalex. Op die manier snijdt het mes aan twee kanten: de leerlingen leren over het (milieu-)belang van afval scheiden en passen dit thuis toe waardoor het restafval in de gemeente daalt.

5.4.2 Afvalonderwijs

Om leraren en leerlingen te ondersteunen bij het goed scheiden, kunnen de afvalcoaches van Avalex een belangrijke rol spelen.

Afhankelijk van de groep/ klas kan een op maat gemaakt lespakket worden verzorgd waarbij leerlingen niet alleen leren hoe je moet scheiden (wat moet in welke bak) maar ook wat er vervolgens mee wordt gemaakt met bijvoorbeeld gescheiden PMD, oud glas of gft-afval.

Avalex kent vier lespakketten voor de verschillende groepen op de basisschool welke ingezet kunnen worden voor lessen over afval scheiden.

5.5 Luierafval

Gemiddeld bestaat 4% van het restafval uit luiers, zowel babyluiers als incontinentieluiers. Dit is 7,3 kilo per inwoner. Op dit moment is er geen mogelijkheid om deze, via bronscheiding, te verwerken. De bestaande capaciteit is vol waardoor luiers nu bij HVC verbrand worden.

5.5.1 Wasbare luiers

Voorkomen is beter dan genezen (of verwerken). Dat geldt ook voor afval. De gemeente kan ervoor kiezen om sterker in te zetten op afvalpreventie.

Een deel van de afvalpreventie ligt bij de industrie, die bijvoorbeeld kan kiezen voor andere (beter recyclebare) verpakkingen.

Daar waar de gemeente echter wel een mogelijke rol kan spelen is bij de preventie van luierafval. Bijvoorbeeld door inwoners te stimuleren wasbare luiers te gebruiken.

Omdat wasbare luiers om een grote start-investering vragen, kiezen sommige gemeenten ervoor om minima gezinnen een startpakket met wasbare luiers te geven. Niet alleen bespaart dit afval, maar voor gezinnen zijn wasbare luiers op termijn goedkoper dan wegwerpluiers.

De gemeente Lansingerland heeft een pilot uitgevoerd met wasbare luiers waarbij gezinnen zich vrijwillig konden opgeven. Zij kregen dan een startpakket aan wasbare luiers.

Het college wil aan de hand van de gegevens en resultaten uit Lansingerland onderzoeken of een regeling ook in de gemeente kan worden aangeboden en welke kosten (en baten) hiermee gepaard gaan.

5.5.2 Luierverwerking

Meerlanden NV, een publieke afvalinzamelaar en -verwerker, is gestart met een initiatief om een luierreyclingsinstallatie te bouwen. Er is contact tussen Avalex en Meerlanden over een samenwerking. Tot nu toe is alleen gesproken over een intentieverklaring om luiers aan te leveren voor verwerking. Het college dringt er bij Avalex op aan om hier zo spoedig mogelijk mee te starten. Een besluit over wel of niet meedoen aan het initiatief zal uiteindelijk genomen worden door het bestuur van Avalex.

Het is echter nog niet duidelijk wanneer kan worden begonnen met luierreycling. Als duidelijk wordt wanneer dit is, kan ook nagedacht worden over de wijze van inzameling van luiers binnen de gemeente.

5.6 Kleine apparaten/ KCA

Uit de laatste afvalsorteeranalyse blijkt dat er maar weinig kleine apparaten in het restafval zitten. Gemiddeld 0,9% in de gemeente. Dit vertegenwoordigt nog geen 2 kilo per persoon.

Toch hecht het college eraan om deze te benoemen omdat in veel (kleine) elektrische apparaten waardevolle metalen zitten, denk aan koper.

Deze apparaten kunnen onder meer bij de milieustraat worden ingeleverd en bij winkels waar nieuwe apparaten worden aangeschaft. Ook kunnen deze bij de KCA-auto die tweemaal per maand in onze gemeente rijdt worden ingeleverd.

Helaas is bekend geworden dat de KCA-wagen, die door Avalex van de gemeente Den Bosch werd gehuurd, niet meer beschikbaar is per 1 april 2025. Den Bosch stopt zelf met deze dienst, mede als gevolg van personeelsgebrek.

Er zijn geen andere KCA-wagens van andere afvaldiensten beschikbaar en het is voor Avalex (en daarmee ook de gemeente) niet mogelijk om deze dienst te blijven leveren. Op verzoek van de gemeente onderzoekt Avalex de mogelijkheid om met een mobiele milieustraat in te zetten, zoals al actief is in Pijnacker-Nootdorp. Dit maakt het voor inwoners mogelijk om KCA en kleine apparaten, en enkele andere stromen, in de buurt in te leveren. De inzet van de mobiele milieustraat kan ook leiden tot minder bijplaatsingen bij ondergrondse containers.

Kleine elektrische apparaten kunnen, zoals gezegd, sowieso ingeleverd worden bij:

- Avalex milieustraten;
- Elektronicawinkels, bouwmarkten, supermarkten; zie www.wecycle.nl voor adressen;
- Kinderboerderij Rusthout.

5.7 Matrassen

Via de grofvuilroutes of op de milieustraat zamelt Avalex ook oude matrassen in. Voor de verdere verwerking van deze oude matrassen, is het van groot belang dat de matrassen droog worden ingezameld. Natte matrassen leveren gevaar op voor broeien op de opslaglocatie en dat kan leiden tot grote branden. Vandaar dat natte matrassen als (grof) restafval worden gerekend en worden verbrand.

Droge matrassen daarentegen kunnen wel verwerkt worden. Het schuimrubber kan, na behandeling en wassen, voor 100% worden hergebruikt, evenals het metaal van de springveren.

Droge matrassen leveren dan ook geld op voor de gemeente. In 2023 werd in onze gemeente 49 ton droge matrassen opgehaald. En 22 ton natte matrassen.

Het college gaat met Avalex na hoe het percentage droge matrassen omhoog kan. Dit levert milieuwinst op en zorgt voor een verlaging van het restafval (grofvuil) per inwoner.

5.8 Repair-café

Mensen hebben veel elektrische apparaten in huis. Van broodrooster tot haarföhn en van stofzuiger tot magnetron. Als deze apparaten stuk gaan, kiezen mensen al snel voor de aanschaf van een vervangend apparaat. Dat terwijl de oude nog gemakkelijk is te repareren.

Dit is het idee achter het repair-café. Vrijwilligers staan op een vast moment in de week (of maand) klaar om mede-inwoners te helpen door het repareren van hun apparaten. Het is goedkoper en het scheelt veel afval.

Het repair-café in Delft is al jaren succesvol. Het college wil een onderzoek doen naar de mogelijkheid om in de gemeente, op een centrale plek waar veel mensen (langs)komen, een repair-café te openen.

5.9 Spullenbak

De Spullenbak is een Haags initiatief waarbij het afval van de één, de grondstof voor een ander is. Het college wil onderzoeken op welke wijze een dergelijk initiatief in Leidschendam-Voorburg gestart kan worden. Dit kan mogelijk in Avalex-verband, maar aansluiting bij het Haagse initiatief is ook een optie.

5.10 Betalen voor halen

Op dit moment kunnen inwoners van Leidschendam-Voorburg hun grofvuil kosteloos aan huis laten ophalen. In de meeste Avalex-gemeenten daarentegen, en ook buiten het Avalex gebied, geldt dat inwoners moeten betalen voor het laten ophalen van het grofvuil. Idee hierachter is tweeledig:

- I. Mensen denken goed na of goederen ook echt weg kunnen, of dat een kringloop organisatie deze goederen misschien nog kan gebruiken (die wel gratis ophaalt);
- II. Als mensen hun afval zelf wegbrengen bij de milieustraat, wordt beter gescheiden doordat mensen zaken als hout, metaal en hard kunststof in aparte containers weggooien. Opgehaald grofvuil wordt, buiten de aparte routes (regulier, bruin- en witgoed en matrassen), niet meer gescheiden bij Avalex of HVC.

Samen met Avalex wil het college bekijken wat de mogelijkheden zijn en welke gevolgen dit kan hebben voor de inwoners. Uit gegevens van Avalex blijkt dat in 2023 12.748 huishoudens gebruik maakten van de mogelijkheid om grofvuil op te laten halen. Dat is ongeveer 1/3 van het aantal huishoudens in de gemeente. Deze huishoudens maakten gezamenlijk 34.117 afspraken in 2023.

Het merendeel van de huishoudens (63%, 8142 huishoudens) maakten 1-2 afspraken in 2023.

De invoering van Betalen voor halen in Rijswijk heeft geleid tot een daling van het aantal afspraken voor het laten ophalen van grofvuil van 60%. Het aantal illegale dumpingen zag in de eerste maanden een verhoging, maar dat zwakte later weer af tot het niveau van voor de invoering van Betalen voor halen.

Gemeente	Kosten ophalen	Bijzonderheid
Delft	Gratis	
Leidschendam-Voorburg	Gratis	
Midden-Delfland	€ 25	Snoeiafval gratis
Pijnacker-Nootdorp	€ 20	Snoeiafval gratis
Rijswijk	€ 12.50	Snoeiafval gratis
Wassenaar	€ 20,96	Snoeiafval gratis

Tabel 4: Kosten ophalen grofvuil in de Avalex-gemeenten

Ervan uitgaande dat de invoering van een tarief zoals dat van Rijswijk een daling van 50% oplevert en de 17.000 resterende afspraken € 12,50 betalen, betekent dit een daling van de deelnemersbijdrage van bijna € 500.0000. Deze besparing komt deels door de mindere routes voor grofvuil, en deels doordat inwoners betalen voor het laten ophalen van hun grofvuil.

5.11 Aanpassen frequentie inzameling

HNI werd gezien als een manier om mensen te stimuleren beter te scheiden zodat ze niet zo vaak hun restafval weg hoefden te brengen. Een andere manier om mensen via de service-aanpak te stimuleren tot betere scheiding van grondstoffen is door de frequentie van inzameling aan te passen.

Op dit moment wordt restafval 1x per twee weken ingezameld door Avalex. Tegelijkertijd werd tijdens bewonersavonden wel gehoord dat na twee weken de restafval-container nog niet half vol zat. Dat geeft ruimte om de container minder vaak te legen. Bijvoorbeeld 1x in de drie weken.

Dit zou, volgens het prijspeil van 2024, een besparing van € 255.000 opleveren.

Naast het feit dat deze maatregel kan helpen de scheiding van PMD, oud papier, textiel en glas te verbeteren, kan het voor veel inwoners ook een stimulans zijn om hun GFT en etensresten in de Gft-container te gooien om zo geuroverlast in de restafvalcontainer te voorkomen.

Het college wil onderzoeken of een verlaging van frequentie op dit moment mogelijk is. Mogelijk dat dit wijk-afhankelijk is. Dit zal moeten blijken uit inzamelgegevens van Avalex en gerichte vragen aan inwoners.

6. Mogelijke beleidswijziging(en) ter beperking van restafval

Naast bovenstaande maatregelen kan ook besloten worden tot een aanpassing van het huidige afvalbeleid. Dit kan echter alleen aan de hand van een raadsbesluit. Het college gaat graag met de raad in gesprek over de mogelijkheid/ wenselijkheid van een beleidswijziging.

Als het college aan de hand van deze gesprekken het idee heeft dat een beleidswijziging voldoende steun heeft in de raad (en samenleving), zal het college met Avalex in gesprek gaan over de (eenmalige en structurele) kosten en opbrengsten van zo'n wijziging. Ook eventuele consequenties moeten dan uitvoerig(er) worden onderzocht.

Dit alles zal dan meegenomen worden in het raadsvoorstel dat vervolgens aan de raad wordt gestuurd ter besluitvorming.

6.1 Het Nieuwe Inzamelen – restafval op afstand

Een eerste mogelijkheid die we noemen is een verdere doorvoering van Het Nieuwe Inzamelen. Nu inwoners hebben ervaren welk volume PMD in beslag neemt en hoeveel (of hoe weinig) restafval er nog overblijft bij goed scheiden, kan HNI mogelijk op meer steun rekenen.

Ook komt HNI in dat geval tegemoet aan de wens van mensen om minder afvalcontainers in de tuin te hebben. Vanuit zowel het milieuoogpunt als het kostenoogpunt is het inleveren van de restafvalcontainer dan het meest logisch.

PMD en oud papier leveren beiden geld op voor de gemeente (en daarmee voor de inwoners) en GFT is qua kosten goedkoper om te verwerken én er wordt geen verbrandingsheffing geheven op GFT-afval (en in de toekomst ook geen CO₂-heffing).

Invoering van HNI komt wel met forse investeringsnoodzaak omdat in dat geval veel ondergrondse containers voor restafval moeten worden aangeschaft en geplaatst. En voorafgaand daaraan dient een uitgebreid traject plaats te vinden om te komen tot plaatsingsbesluiten voor de nieuwe ondergrondse containers. Omdat nieuwe ondergrondse containers mogelijk ten koste gaan van gemeentelijk groen, of parkeerplaatsen, verwacht het college dat hier weerstand vanuit de samenleving valt te verwachten.

Tegelijkertijd kent HNI een jaarlijkse besparing voor de gemeente omdat, gerekend per huishouden, een route voor de lediging van ondergrondse containers goedkoper is dan een route voor mini-containers. Dit

komt voornamelijk door de factor arbeidskosten: op routes voor ondergrondse containers zit één arbeidskracht. Op routes voor mini-containers drie arbeidskrachten.

De afgelopen jaren heeft de gemeente veel verzoeken ontvangen van inwoners die hun restafvalcontainer willen inleveren. Dit is veelal afgewezen omdat dit niet binnen het afvalbeleid past. In sommige gevallen, bijvoorbeeld mensen die naast of tegenover een flatgebouw wonen en daarom een OC voor restafval voor de deur hebben, is daarvan afgeweken.

Het college onderzoekt of dit als pilot kan worden opgestart. Dit moet wel met Avalex worden besproken omdat voor de plaatsing van ondergrondse containers wordt gewerkt met een vast aantal aansluitingen. Het ophogen van deze aansluitingen kan gevolgen hebben voor de frequentie van lediging waardoor de kosten alsnog oplopen.

Advies van het college

Het college stelt voor om een pilot te houden in enkele wijken waar laagbouw en hoogbouw door elkaar staan. Inwoners van laagbouw kunnen, vrijwillig, aangeven hun restafvalcontainer in te leveren en hun restafval naar een ondergrondse container brengen.

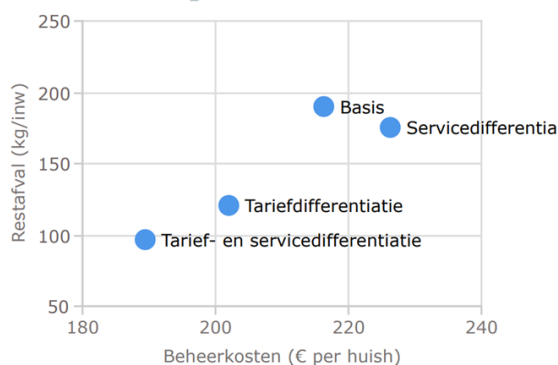
Na een jaar kan een evaluatie plaatsvinden om duidelijk te maken hoe het de mensen beviel en of er sprake is van een daling van het restafval per inwoner. Aan de hand daarvan kan ook bekeken worden of de milieu- en financiële winst (lagere verwerkingskosten) de investeringskosten legitimeren. Met de uitkomsten van deze pilot kan de raad dan een definitief besluit nemen over het wel of niet invoeren van HNI in de hele gemeente.

6.2 Restafvaltarief

In steeds meer gemeenten wordt gewerkt met een restafvaltarief (ook wel bekend als een gedifferentieerd tarief of diftar). Inwoners betalen daar een lagere algemene afvalstoffenheffing voor de inzameling van grondstoffen. Daar bovenop betalen inwoners een bedrag per aanbieding van een mini-container of vuilniszak in een ondergrondse container (de tarieven voor een mini-container of vuilniszak zijn uiteraard verschillend).

Vanuit de Benchmark Huishoudelijk Afval die jaarlijks door de NVRD (de Nederlandse Vereniging voor Reinigingsdiensten) wordt gefaciliteerd, blijkt dat de tariefdifferentiatie leidt tot een snelle afname van het restafval per persoon.

Per inzamelstrategie

Grafiek 2: Kosten/ tonnage per soort inzameling (Bron: NVRD Benchmark 2024)

Potentiële voordelen van een resttarief zijn:

- Mensen die goed scheiden worden beloond met een lagere totale afvalstoffenheffing (vaste + variabele deel). Nu betalen ook mensen die goed scheiden en zeer weinig restafval hebben, hetzelfde bedrag als mensen die niet scheiden. Dit werkt demotiverend en zorgt ook dat mensen die niet scheiden, die verantwoordelijkheid, en kosten, kunnen afwentelen op de rest van de inwoners van de gemeente;
- Daling van het aantal tonnen restafval doordat mensen beter gaan scheiden. Dit beperkt de verwerkingskosten en verbrandingsheffing. Hierdoor kan de stijging van de kosten voor inzameling en verwerking van afval getemperd worden.

Potentiële nadelen van een resttarief zijn:

- Overlast voor de buurgemeenten als inwoners daar gratis hun restafval gaan weggooien om zo kosten te besparen;
- Mogelijke kans op vervuiling van grondstofstromen omdat mensen hun restafval bij grondstoffen als PMD, GFT of oud papier gooien;
- Verhoogde kans op zwerfval als mensen hun zak bij de restafvalcontainer zetten en niet erin doen om zo kosten te voorkomen.

6.2.1 Ervaringen in andere gemeenten

Het restafvaltarief wordt al gebruikt in een groot deel van de Nederlandse gemeenten. Het zijn wel voornamelijk gemeenten met minder hoogbouwoningen. Er is op dit moment nog geen gemeente in verstedelijkingsklasse A, met een hoogbouwpercentage van > 50% (zoals Leidschendam-Voorburg), die het restafvaltarief heeft ingevoerd.

Wel zijn er enkele gemeenten met een hoogbouwpercentage van 30-49% die het restafvaltarief hebben ingevoerd. In het eerste jaar van invoer van diftar in Gouda, daalde het restafval met 38%. In Deventer daalde het restafval met 39% (bron: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat)

6.2.2 Restafvaltarief in de regio

In 2023 heeft de gemeente Lansingerland het restafvaltarief ingevoerd. De daling van het restafvaltarief was in de eerste maanden bijna 25%. Tegelijkertijd heeft de gemeente wel te maken gekregen met meer zwerfafval.

Onlangs is bekend geworden dat het restafvaltarief in 2025 wordt ingevoerd in de gemeente Katwijk. Katwijk heeft weliswaar minder hoogbouw dan Leidschendam-Voorburg (41% tegenover 61%), maar de wijze waarop het restafvaltarief daar werkt in de hoogbouw kan wel lessen opleveren voor andere gemeenten met relatief veel hoogbouw.

6.2.3 Restafvaltarief binnen Avalex-gebied

De gemeente Midden-Delfland heeft aangegeven per 1 januari 2026 het restafvaltarief te willen invoeren. Als gevolg daarvan heeft het bestuur van Avalex de opdracht gegeven tot een doorlichting van de organisatie en de financiële consequenties voor zowel Midden Delfland als Avalex als geheel (en dus de overige gemeenten) om na te gaan welke stappen de organisatie moet nemen om met het restafvaltarief te kunnen werken. Onze gemeente heeft zitting in de stuurgroep hierover.

Bij het in kaart brengen van de noodzakelijke aanpassingen en werkzaamheden is in kaart gebracht welke werkzaamheden ten bate komen van alle gemeenten. Voorbeeld hiervan is de vervanging van het

huidige, verouderde, ERP-systeem. Deze kosten worden gezamenlijk gedragen. Kosten die gemaakt worden voor de implementatie in Midden-Delfland, komen ten koste van Midden-Delfland.

In de gemeente Delft is ook gesproken over het restafvaltarief. De raad heeft het college opgeroepen een onderzoek te doen naar de werking van een restafvaltarief in gelijkwaardige gemeenten. Uitkomsten van dit onderzoek zullen ook met de andere Avalex-gemeenten gedeeld worden.

Advies van het college

Het college constateert dat bij verschillende gemeenten invoering van het restafvaltarief het bereiken van de duurzaamheidsdoelstellingen en kostenbesparing dichterbij brengt. Dit zijn echter allemaal gemeenten met een lagere verstedelijkingsklasse en niet in de hoogste klasse A waar onze gemeente onder valt. Gemeente Delft zit wel in die klasse en doet onderzoek.

Tegen deze achtergrond zet het college nu niet in op de invoering van het restafvaltarief maar adviseert het de raad wel de uitkomsten van het Delftse onderzoek te volgen. Ditzelfde geldt voor de resultaten en ontwikkelingen in Lansingerland en Katwijk.

6.3 Gemeente brede nascheiding

Regelmatig wordt de vraag gesteld of nascheiding voor de laagbouw mogelijk is. Ook uit de enquête blijkt dat deze vorm (nipt) de meeste steun heeft. Vandaar dat het college heeft gevraagd om te onderzoeken welke gevolgen de invoering van volledige nascheiding, dus ook bij de laagbouw, heeft.

6.3.1 PMD-inzameling

PMD-inzameling verloopt nu via twee sporen:

- Bronscheiding bij de laagbouw via mini-containers
- Nascheiding bij de hoogbouw via ondergrondse containers voor rest + PMD (MIX-stroom)

Bronscheiding in Leidschendam-Voorburg

Op basis van bewonersavonden en de afvalenquête in 2019/2020 is besloten tot de invoering van bronscheiding van PMD in de laagbouw. Per wijk is gevraagd waar inwoners de voorkeur aan gaven: restafval wegbrengen, de oud papier container inleveren en oud papier wegbrengen of een PMD-container. In iedere wijk gaf de meerderheid van de respondenten aan de voorkeur te geven aan een PMD mini-container.

6.3.2 Nascheiding bij andere Avalex-gemeenten en positie HVC

In verschillende gemeenten, ook in de directe omgeving, wordt nascheiding voor PMD gemeente breed ingevoerd, ook voor de laagbouw. Zo heeft Wassenaar voor de hele gemeente nascheiding ingevoerd in 2023. In Rijswijk is ook nascheiding ingevoerd nadat de eerdere uitrol van PMD-containers in 2023 veel weerstand opriep.

Gezien de groeiende populariteit van nascheiding heeft HVC aangegeven de capaciteit voor nascheiding in Alkmaar te gaan uitbreiden en er zijn plannen om een nieuwe installatie in Zuid-Holland te bouwen.

6.3.3 Mogelijke nascheiding bij de laagbouw

Scheidingswinst – PMD via bronscheiding

Uit inzamelgegevens en de afvalsorteeranalyse blijkt dat bij de laagbouw ongeveer 73% van het PMD via de bron wordt gescheiden. Nog zo'n 27% zit in het restafval.

De nascheidingsinstallatie van HVC, heeft volgens de gegevens van HVC zelf, een effectiviteit van 75%. De milieuwinst door invoering van nascheiding bij de laagbouw zou dan ook zeer beperkt zijn, slechts 2-3 kilo's per persoon.

Scheidingsverlies

In veel gemeenten waar nascheiding wordt ingevoerd, ziet HVC de scheiding van andere grondstoffen zoals oud papier, textiel en glas dalen. De beperkte scheidingswinst van PMD gaat dan ten koste van de scheiding van andere grondstoffen. Uiteindelijk leidt dit daarmee niet tot een daling van het restafval of tot de zo noodzakelijke milieuwinst.

Extra kosten

Tegelijkertijd levert nascheiding (bij de laagbouw) minder opbrengsten op dan bronscheiding en zijn de kosten voor nascheiding hoger aangezien verwerking door de na-installatie ook geld kost. Deze kosten worden niet gemaakt bij bronscheiding. Een berekening laat zien dat het verschil in kosten/ opbrengsten tussen bron- en nascheiding ongeveer € 230.000 per jaar is.

Hierbij is nog geen rekening gehouden met de uitkomsten van nieuwe onderhandelingen die nu lopen met Verpact over de hoogte van de inzamelvergoeding voor bron- en nagescheiden PMD. Deze uitkomsten worden in de komende maanden verwacht en zullen, na akkoord door de leden tijdens het VNG-congres, per 1-1-2026 zo is de verwachting.

Advies van het college

We zien dat verdere nascheiding niet bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelstellingen van het college, niet de gewenste daling van het restafval oplevert en zorgt voor hogere kosten. Tegen deze achtergrond zet het college nu niet in op invoering van verdere nascheiding en adviseert het de raad verdere ontwikkelingen op landelijk niveau en ervaringen bij andere gemeenten te blijven volgen.

7. Overzicht maatregelen

Het afvalbeleid wordt altijd afgezet tegen drie elementen: kosten, impact op het milieu en het ervaren serviceniveau.

Het college heeft een in onderstaande tabel een indicatie gegeven hoe de voorgestelde maatregelen/ voorgesteld nieuw beleid scoort op deze drie elementen.

Maatregel	Kosten	Service	Milieu
Scheiden GFT; kleinere openingen	●	●	●
Scheiden GFT; met pas (vrijwillig)	●	●	●
Stimuleren GFT-bakjes	●	●	●
Inzamelen oud papier	●	●	●
Kledinginzameling bij clubs	●	●	●
Afval scheiden op scholen	●	●	●
Afvalonderwijs	●	●	●
Wasbare luiers	●	●	●
Aparte luierinzameling	onbekend	●	●
Kleine apparaten	onbekend	●	●
Matrassen	●	●	●
Repair-café	onbekend	●	●
Spullenbak	onbekend	●	●
Betalen voor halen	●	●	●
Aanpassen frequentie inzameling	●	●	●
Nieuw beleid	Kosten	Service	Milieu
Het Nieuwe Inzamelen	● ●	●	●
Restafvaltarief	●	●	●
Nascheiding	●	●	●

De maatregel 'communicatie' is niet meegenomen in deze raadsbrief of de tabel. Reden hiervoor is dat communicatie nooit een op zichzelf staande maatregel is, maar altijd ondersteunend is aan een inhoudelijke maatregel (of wijziging van het beleid).

8. Vervolg

De bovengenoemde maatregelen passen in het bestaande afvalbeleid van de gemeente. Het college wil echter graag met de raad in gesprek over de wenselijkheid van enkele maatregelen.

Uiteindelijk beslist het college over het wel of niet invoeren. Bij deze beslissing zal het college een afweging maken tussen de kosten, de milieuopbrengst en het serviceniveau voor de inwoners.

In geval van sommige maatregelen zal dit leiden tot aanvangskosten, zoals het aanbrengen van kleinere openingen voor GFT-containers of het plaatsen van cocons voor GFT-bakken voor vrijwillige GFT-scheiding in de hoogbouw. Daar waar deze aanpassingen niet binnen de huidige budgetruimte vallen, zal het college hiervoor met een raadsvoorstel naar de raad komen. Hierbij wordt aangemerkt dat de uitvoering van het afvalbeleid een 'gesloten systeem' is waarbij de kosten 100% worden gedekt uit de opbrengsten van de afvalstoffenheffing die wordt opgelegd aan huishoudens.

Structurele kosten, zoals het onderhoud van (extra) containers, zijn onderdeel van de integrale kosten die via de afgesloten DVO in rekening worden gebracht. Het (ingeschatte) totaal bedrag van de DVO's van de zes gemeenten vormen de jaarlijkse begroting van Avalex waarop de jaar ieder voorjaar een zienswijze kan indienen.

De benoemde mogelijke beleidswijzigingen zijn zaak voor de raad die het (door het college voorbereide) beleid van de gemeente bepaalt. Als de raad besluit om het college opdracht te geven om één of meer potentiële wijzigingen te onderzoeken op kosten, milieuopbrengst en ervaren serviceniveau zal het college die onderzoeken uitvoeren en de uitkomsten, als onderdeel van een raadsvoorstel, voorleggen aan de raad. Het college hecht er echter waarde aan dat tijdens mogelijke onderzoeken de raad ook betrokken is, dit om te komen met een breedgedragen voorstel.

Zodra meer duidelijk is over de extra te nemen maatregelen en mogelijke aanpassingen op het afvalbeleid, zal het college een nieuw afvalbeleid opstellen en voorleggen aan de raad. Dit ter vervanging van het huidige beleid dat een samenvoeging is van het beleid uit 2015 en aanpassingen uit 2018 en 2022. Voor die tijd zal het college in gesprek gaan met de raad over de gewenste vorm van participatie door de inwoners.

Gezien de gevoeligheid van dit onderwerp, elke maatregel/ nieuw beleid op dit gebied heeft immers invloed op de inwoners tot achter de voordeur (en in de keuken), is het advies van het college om inwoners zo vroeg mogelijk te betrekken in de discussie.